

3. Vybrané oblasti udržitelného rozvoje v Olomouckém kraji

Obsahem této kapitoly je rozbor vybraných ukazatelů z oblasti ekonomické, sociální a environmentální, které respektují specifika našeho kraje. Výběr ukazatelů byl proveden ve spolupráci s předními odborníky Krajského úřadu Olomouckého kraje.

U každého ukazatele je uvedeno, zda je získán z databází Českého statistického úřadu nebo z jiných (externích) zdrojů, dále je uvedena jeho časová a současně územní dostupnost. U všech ukazatelů je stručně zhodnocen jejich vývoj v čase, analyzovány jsou regionální specifika, diference a postavení Olomouckého kraje mezi ostatními kraji České republiky.

Indikátory byly vybrány s ohledem na rozvojové dokumenty na úrovni regionu soudržnosti (Regionální operační program), na úrovni kraje (Program rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje, Konceptce odpadového hospodářství kraje, Strategie cestovního ruchu, Územní energetická konceptce, Podpora podnikání, brownfields, aftercare a Marketingová konceptce kraje), ale také na úrovni mikroregionů.

3.1. Ekonomická oblast

Ekonomický pilíř je úzce propojen s environmentální i sociální stránkou vývoje regionu. Před vznikem konceptce udržitelného rozvoje nebrala společnost v potaz dopady ekonomického růstu na životní i sociální prostředí a hospodářský růst tak byl jediným měřítkem blahobytu a rozvoje. Posun od ekonomického růstu k udržitelnému růstu tedy znamená hledání společných zájmů těchto tří pilířů.

Posilování ekonomické konkurenceschopnosti Olomouckého regionu souvisí s přesunem průmyslové výroby k výrobkům s vyšší přidanou hodnotou, růstem podílu služeb na HDP, zaváděním výroby energeticky i materiálově šetrné k životnímu prostředí, efektivnějším využíváním primárních energetických zdrojů, příchodem nových technologií, podporou vědy a výzkumu, zvyšováním atraktivity podnikatelského prostředí pro zahraniční investory, podporou vzdělanosti, lidského kapitálu a produktivity práce, posilováním soudržnosti a se snižováním rozdílů uvnitř regionu.

V rámci ekonomického pilíře Olomouckého kraje uvádíme 12 indikátorů hodnotících vývoj jednotlivých oblastí, jejich časovou a územní dostupnost.

Vybrané indikátory ekonomické oblasti Olomouckého kraje

Název ukazatele	Zdroj dat	Časová řada	Územní dostupnost (nejnižší)
Regionální HDP na obyvatele v paritě kupní síly	ČSÚ	1995 - 2006	kraj
Regionální reálný a nominální HDP na obyvatele	ČSÚ	1995 - 2006	kraj
Podíl dalších sektorů (odvětví) na HPH	ČSÚ	1995 - 2006	kraj
Přímé zahraniční investice	Česká národní banka	1995 - 2005	okres
Čistý disponibilní důchod na 1 obyvatele ČR = 100	ČSÚ	1995 - 2006	kraj
Spotřeba paliv a energií podle místa spotřeby	ČSÚ	2002 - 2006	kraj
Spotřeba elektřiny v sektorech NH	Energetický regulační úřad	2006	kraj
Dopravní nehodovost	Policejní prezidium ČR	1996 - 2005	okres
Struktura výdajů na vědu a výzkum	ČSÚ	2000 - 2006	kraj
Počty zaměstnanců ve vědě a výzkumu	ČSÚ	2001 - 2006	kraj
Patentové přihlášky a udělené patenty	ČSÚ	2001 - 2005	kraj
Klasifikace udělených patentů	ČSÚ	1994 - 2004	kraj

Hrubý domácí produkt

Hrubý domácí produkt (HDP) je ukazatel, který se používá k hodnocení celkové ekonomické úrovně regionu a je hlavním indikátorem analýzy regionálních rozdílů v Evropské unii a kritériem podpory v rámci její regionální politiky. Je vyjádřen jako přidaná hodnota veškerého vyrobeného zboží a služeb (nutno odečíst meziproducty, které se na přidané hodnotě nepodílejí). Pokud je hrubý domácí produkt uveden ve standardu kupní síly (PPS - jednotky umělé společné měny přepočtené přes platné koeficienty vydávané Eurostatem), stírají se rozdíly v cenových hladinách mezi zeměmi a propoččet na obyvatele umožňuje srovnání výkonnosti jednotlivých ekonomik, které se liší svou velikostí.

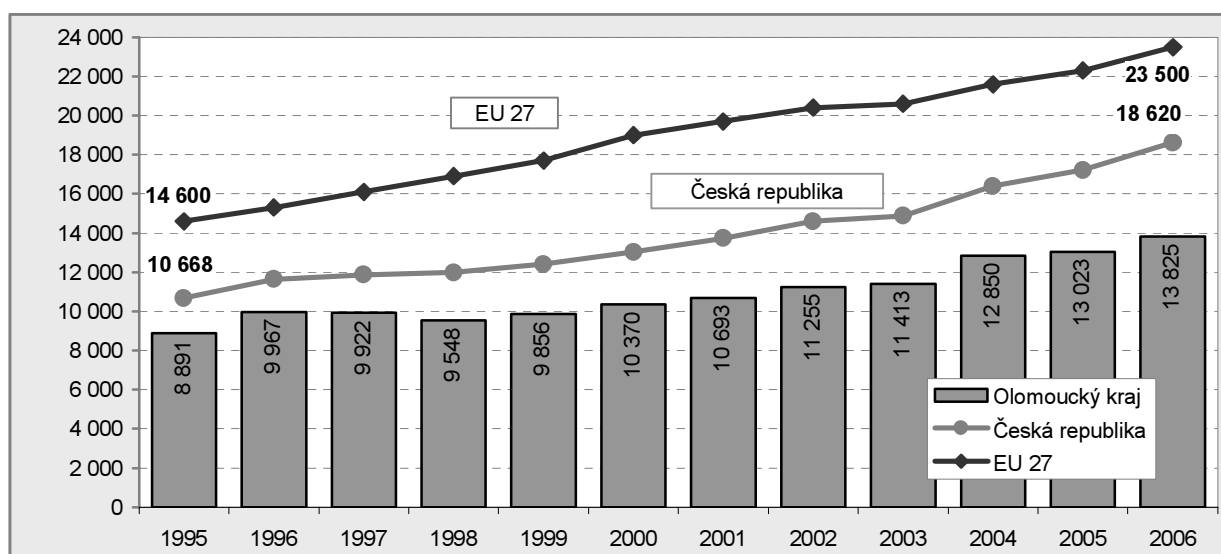
Tab. 3.1.1 Regionální hrubý domácí produkt na obyvatele v letech 1995 - 2006 (v PPS)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	10 668	11 643	11 875	11 979	12 404	13 033	13 738	14 595	14 874	16 403	17 211	18 620
Hl. m. Praha	18 199	19 845	21 169	22 661	24 236	26 010	28 408	30 575	31 225	33 782	36 009	39 209
Středočeský	9 209	10 030	10 363	10 827	11 590	12 264	12 761	13 918	14 032	15 596	15 854	16 835
Jihočeský	9 991	11 041	11 191	11 303	11 553	11 983	12 404	13 140	13 284	14 664	15 391	16 782
Plzeňský	10 310	11 456	11 473	11 193	11 544	12 228	12 936	13 403	13 890	15 803	16 098	17 421
Karlovarský	9 970	10 532	10 350	10 168	10 338	10 914	10 932	11 855	11 909	12 742	12 985	14 202
Ústecký	10 115	10 950	10 594	10 428	10 522	10 626	10 901	11 585	12 254	13 502	13 956	15 022
Liberecký	9 674	10 459	10 799	10 539	11 066	11 659	12 054	12 772	12 038	13 179	14 474	15 768
Královéhradecký	9 952	10 871	11 368	11 193	11 572	12 333	12 694	13 233	13 344	14 726	15 069	16 181
Pardubický	9 582	10 258	10 438	10 574	10 609	11 132	11 559	12 235	12 639	13 756	14 153	15 208
Vysočina	9 121	9 989	9 795	9 768	10 345	10 919	12 137	12 644	12 783	13 994	14 528	15 696
Jihomoravský	10 218	11 174	11 215	11 313	11 496	12 037	12 721	13 444	13 809	14 980	15 652	16 923
Olomoucký	8 891	9 967	9 922	9 548	9 856	10 370	10 693	11 255	11 413	12 850	13 023	13 825
Zlínský	9 563	9 967	10 618	10 407	10 451	10 893	11 382	12 052	12 176	13 057	13 885	15 053
Moravskoslezský	9 342	10 400	10 311	9 923	9 963	10 206	10 733	11 244	11 532	13 448	14 681	15 993

Na krajské úrovni se jedná o regionální hrubý domácí produkt, což vyjadřuje tu část celkové produkce České republiky připadající na dané území podle místa jeho tvorby. Hrubý domácí produkt na obyvatele v PPS v Olomouckém kraji (s menšími výkyvy v letech 1997 a 1998) neustále rostl a jeho hodnota byla v roce 2006 o 55,5 % vyšší než v roce 1995. Oproti ostatním krajům ČR byl tento růst velmi pozvolný a během sledovaného období docházelo k neustálému prohlubování rozdílů za Českou republikou. Olomoucký kraj v roce 2006 dosáhl necelé tři čtvrtiny průměru ČR a patří tak mezi kraje s nižším ekonomickým potenciálem, který odráží nízké mzdy, vysokou nezaměstnanost a nepříznivou ekonomickou strukturu vzhledem k ostatním krajům ČR.

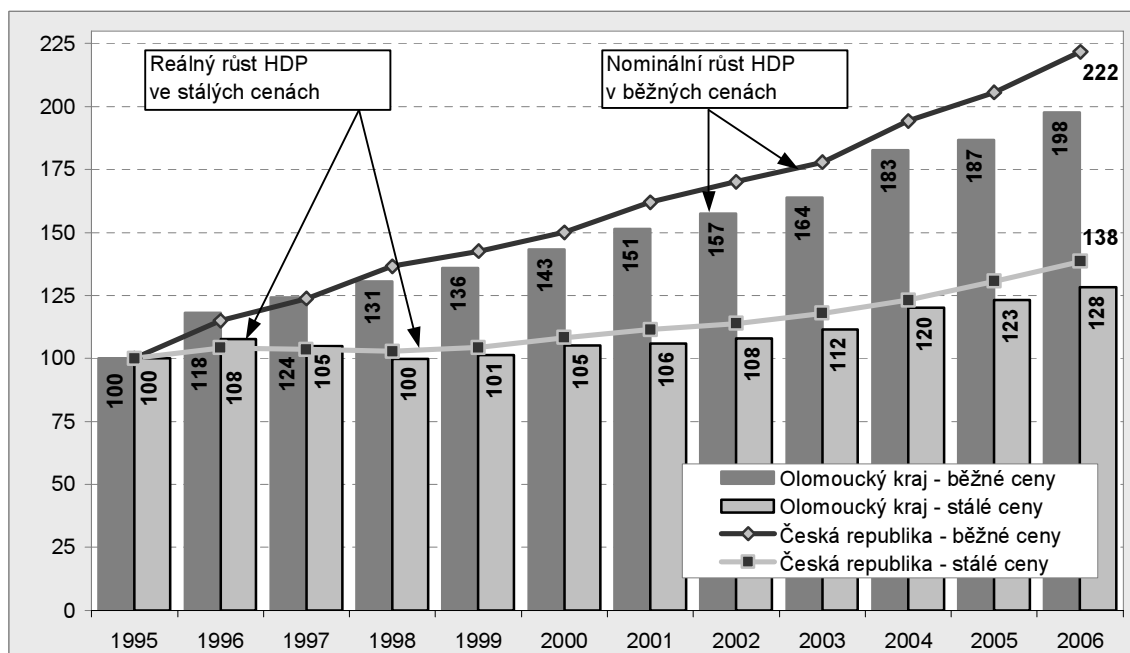
Graf 1 Regionální hrubý domácí produkt na obyvatele v letech 1995 - 2006 (v PPS)

Zdroj: HDP EU 27 přebráno z Databáze Eurostatu

Vyjádření hrubého domácího produktu v paritě kupní síly slouží především k mezinárodnímu porovnání zemí s různými měnami a jeho hodnoty tak nemusí odpovídat skutečné situaci. K růstu HDP dochází v důsledku růstu produkce statků a služeb zahrnutých do hodnoty HDP, nebo v důsledku zvýšení jejich ceny. Hrubý domácí produkt tak může vzrůst i v okamžiku, kdy nedochází k růstu fyzického výstupu ekonomiky a odráží tak pouze inflaci. K vyčíslení skutečné změny produkce slouží reálný HDP, který je měřen ve stálých cenách daného roku. V následujícím grafu jsou ceny fixovány k roku 1995 a pro porovnání je uveden též nominální HDP ovlivněný růstem cen.

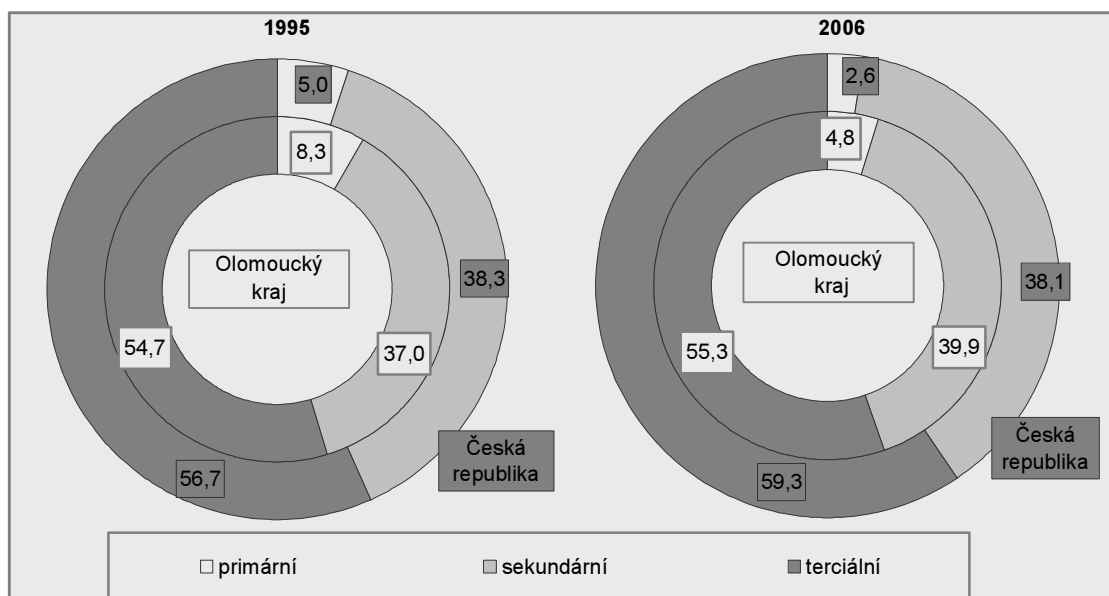
Graf 2 Reálný a nominální růst HDP na obyvatele v letech 1995 – 2006, (rok 1995 = 100 %)

Podíl dalších sektorů na hrubé přidané hodnotě

Hrubá přidaná hodnota (HPH) představuje nově vytvořenou hodnotu, kterou získávají institucionální jednotky z používání svých výrobních kapacit. Je stanovena jako rozdíl mezi celkovou produkcí, oceněnou v základních cenách a mezispotřebou, oceněnou v kupních cenách. Počítá se za institucionální sektory nebo za odvětví. Souhrn hrubé přidané hodnoty za všechna odvětví v národním hospodářství nebo za všechny institucionální sektory plus čisté daně z produktů představuje hrubý domácí produkt.

Graf 3 Podíl jednotlivých sektorů na hrubé přidané hodnotě v roce 1995 a 2006

V roce 1995 dosáhla vytvořená hrubá přidaná hodnota v Olomouckém kraji výše 69 659 mil. Kč. Tato hodnota tvořící objem vložené práce ve výrobním procesu neustále během let rostla až na své maximum v roce 2006, které činilo 134 573 mil. Kč, což je téměř dvojnásobek hodnoty z roku 1995. Struktura ekonomiky se však během let měnila jen pozvolně.

Tab. 3.1.2 Hrubá přidaná hodnota podle odvětví v Olomouckém kraji v letech 1995 - 2006

	mil. Kč								
	1995	1997	1999	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Hrubá přidaná hodnota celkem	69 659	86 402	93 971	104 482	108 695	112 904	124 215	126 595	134 573
v tom odvětví:									
Zemědělství, myslivost, lesnictví	5 796	6 198	6 201	7 201	6 139	6 280	7 811	6 721	6 527
Rybolov	-	-	-	-	-	7	-	0	-
Těžba nerostných surovin	525	774	653	600	645	644	662	753	830
Zpracovatelský průmysl	19 288	26 097	28 181	31 993	33 088	33 388	40 078	38 638	41 850
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	1 793	1 823	2 001	2 166	2 421	1 619	1 731	1 939	1 999
Stavebnictví	4 157	6 567	6 962	7 455	7 343	7 702	8 877	9 102	8 970
Obchod; opravy motor. vozidel a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost	10 997	10 528	11 824	13 966	13 734	13 342	13 254	14 068	16 043
Ubytování a stravování	1 365	2 092	1 374	1 465	1 934	2 750	2 058	2 286	1 918
Doprava, skladování a spoje	6 802	8 031	8 741	9 510	10 528	11 993	11 685	11 866	13 219
Finanční zprostředkování	1 511	1 653	1 935	1 582	1 588	1 823	2 044	1 630	2 055
Činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu; podnikatelské činnosti	6 190	8 352	8 982	9 468	10 372	10 341	11 836	13 236	13 561
Veřejná správa, obrana; povinné sociální zabezpečení	3 898	4 944	5 958	6 488	6 694	7 178	7 855	8 791	9 304
Vzdělávání	3 288	3 915	4 470	5 007	5 316	6 091	6 350	6 673	6 600
Zdravotnictví a sociální péče; veterinární činnosti	2 828	3 673	4 219	5 085	5 948	6 431	6 425	7 408	7 542
Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	1 208	1 741	2 458	2 482	2 926	3 295	3 527	3 459	4 129
Činnosti domácností	13	14	13	15	19	21	24	25	27
Exteritoriální organizace a instituce	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Podíl primárního sektoru na tvorbě hrubé přidané hodnoty v roce 2006 zaznamenal oproti roku 1995 pokles o 3,5 procentního bodu. Podíl primárního sektoru na celkové přidané hodnotě v roce 2006 činil 4,8 %, což znamenalo druhý nejvyšší podíl tohoto sektoru v rámci všech krajů ČR. Naproti tomu došlo k mírnému zvýšení podílu terciálního sektoru (o 0,6 procentních bodů) a nárůstu podílu sekundárního sektoru o 2,9 procentních bodů. Nejvyšší podíl na tvorbě HPH Olomouckého kraje zaznamenal v celém sledovaném období zpracovatelský průmysl, jehož hodnota v roce 2006 dosáhla 41 850 mil. Kč a představovala tak na celkové HPH podíl 31,1 %. Významně se na tvorbě hrubé přidané hodnoty podílel také obchod, opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní spotřebu a převážně pro domácnost (11,9 %), činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu, podnikatelské činnosti (10,1 %), doprava, skladování a spoje (9,8 %).

Přímé zahraniční investice

Přímé zahraniční investice (PZI) jsou investice, které odráží záměr investora jedné ekonomiky získat trvalou účast v subjektu, který je rezidentem v ekonomice jiné. Přímá investice je dále definována jako „Podnik zapsaný nebo nezapsaný v obchodním rejstříku, v němž zahraniční investor vlastní 10 a více procent akcií (podílu) nebo hlasovacích práv u zapsaného podniku nebo ekvivalent u nezapsaného podniku.“ Součástí PZI jsou kromě podílu na základním jmění také reinvestovaný zisk a ostatní kapitál, zahrnující úvěrové vztahy s přímým investorem.

Vliv přímých investic je na českou ekonomiku velmi významný. Přímé zahraniční investice jsou zdrojem nových pracovních míst, nových dodavatelských zakázek, zvyšují produktivitu práce, přináší s sebou nové technologické i manažerské know-how a celkově tak zvyšují konkurenceschopnost ekonomiky.

Česká republika se neustále drží na předních místech popularity u zahraničních investorů, kterým vyhovuje jednak geografická poloha, snadná dostupnost, investiční pobídky, ale také levná pracovní síla. Tyto konkurenční výhody však netrvají věčně a investorský zájem o naši zemi lze udržet přesunutím výrobních investic do investic s vyšší přidanou hodnotou (informační technologie či služby).

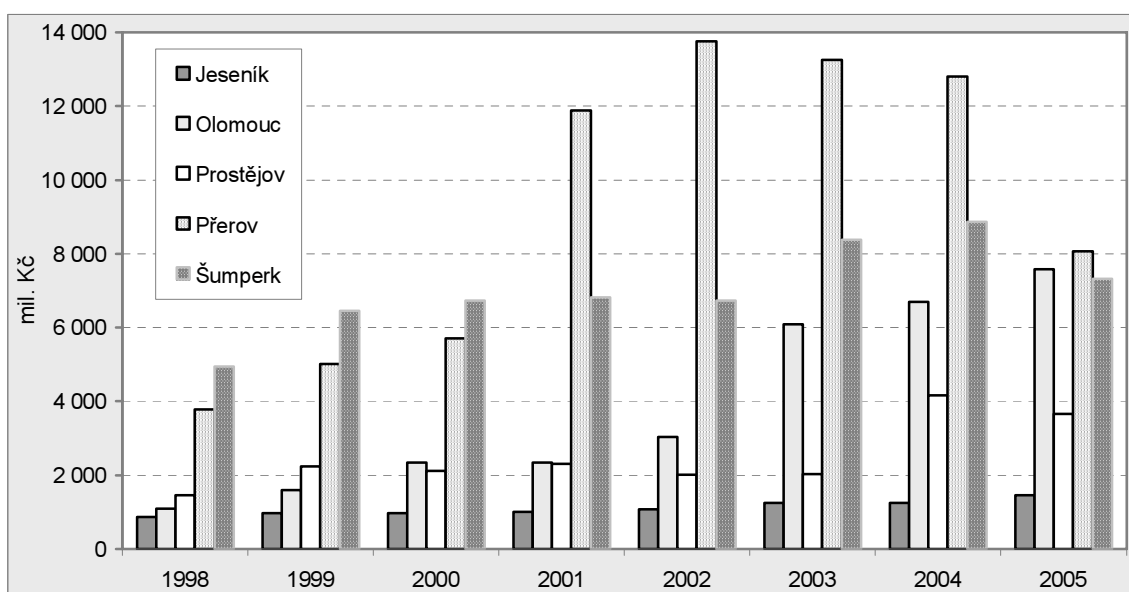
Tab. 3.1.3 Stav přímých zahraničních investic v letech 1998 – 2005

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
	mil. Kč							
Česká republika	429 168	631 505	818 412	982 335	1 165 529	1 161 784	1 280 595	1 491 564
Hl. m. Praha	201 493	304 802	389 374	484 665	613 049	537 430	598 621	801 100
Středočeský	52 934	73 401	97 035	104 898	114 886	134 793	128 639	159 698
Jihočeský	14 243	23 540	31 075	35 207	38 407	32 966	41 476	56 948
Plzeňský	15 305	26 459	33 253	39 122	50 060	49 790	47 267	48 536
Karlovarský	5 183	12 811	10 508	11 100	14 779	13 823	15 443	16 040
Ústecký	32 322	51 983	60 947	69 279	76 274	67 828	75 838	61 918
Liberecký kraj	8 624	13 046	15 775	17 766	22 306	28 875	43 613	46 116
Královéhradecký	9 524	12 508	17 101	19 771	22 844	24 264	25 835	24 511
Pardubický	15 903	21 622	22 411	27 778	26 815	39 725	34 699	36 014
Vysočina	5 866	6 722	14 482	24 382	18 450	31 881	33 454	35 262
Jihomoravský	23 570	38 022	51 409	58 518	59 043	70 444	90 947	58 966
Olomoucký	12 143	16 261	17 866	24 346	26 609	30 998	33 779	28 079
Zlínský	12 554	5 215	20 328	26 421	30 809	28 146	28 880	29 547
Moravskoslezský	19 505	25 112	36 848	39 084	51 199	70 820	81 990	88 830

Příliv přímých zahraničních investic do Olomouckého kraje je v porovnání s ostatními kraji ČR podprůměrný. Stav PZI v Olomouckém kraji rostl do roku 2004, kdy vystoupal na hodnotu 33,8 mld. Kč. V roce 2005 hodnota PZI klesla na 28,1 mld. Kč, což je třetí nejnižší výsledek mezi všemi kraji.

Během let 1998 - 2005 směřovalo nejvíce PZI do okresu Přerov (74,3 mld. Kč) a Šumperk (56,3 mld. Kč). Okres Přerov dosahoval také nejvyšších hodnot PZI na 1 000 obyvatel, zejména v letech 2002 - 2004, kdy na 1 000 obyvatel připadla částka kolem 100 mil. Kč. Přerovsko si prvenství udrželo i v roce 2005 hodnotou 60,2 mil. Kč na 1 000 obyvatel před okresem Šumperk (58,5 mil. Kč). Nejnižší investice na 1 000 obyvatel směřovaly do okresu Olomouc (33,2 mil. Kč).

Graf 4 Stav přímých zahraničních investic v okresech Olomouckého kraje v letech 1998 - 2005

Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele

Sektor domácností plní v ekonomice významnou úlohu. Domácnosti tvoří pracovní sílu, jsou příjemcem národního důchodu a realizují konečnou spotřebu. Proto jsou také chápány jako spotřebitelé. Velikost spotřeby je ovlivněna řadou faktorů z nichž nejpodstatnější je výše disponibilních důchodů, která přímo ovlivňuje výši spotřeby, úspor, úvěrů, úroveň materiálního bohatství domácností, ale i demografické nebo sociální regionální rozdíly.

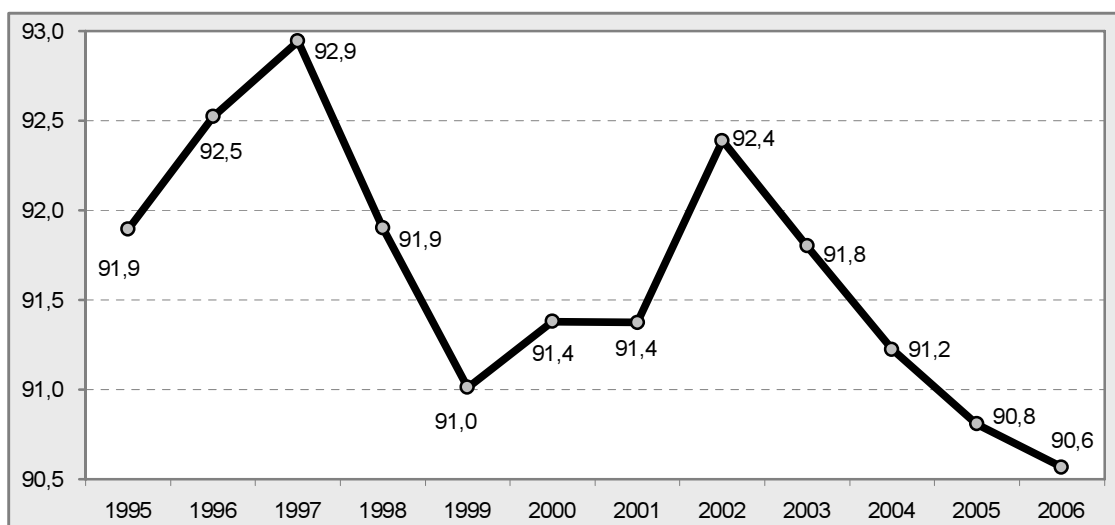
V roce 1995 činil čistý disponibilní důchod domácností Olomouckého kraje přepočtený na 1 obyvatele hodnotu 72 231 Kč. Tato významně nižší částka vzhledem k celorepublikovému průměru (78 600 Kč) zaznamenala druhý nejhorší výsledek mezi kraji. Hodnota tohoto makroekonomického ukazatele následně rostla průměrným meziročním tempem 6,0 % až na částku 136 240 Kč za rok 2006. Podíl Olomouckého kraje na průměru ČR dosáhl v roce 2006 nižší hodnoty než v roce 1995. Pokles zaznamenaly téměř všechny kraje díky vysokým a stále rostoucím hodnotám Hl. města Prahy.

Tab. 3.1.4 Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele, ČR = 100 (%)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Hl. m. Praha	123,6	125,1	126,6	130,1	132,9	133,2	135,5	136,2	138,5	136,7	134,7	136,2
Středočeský	102,7	102,5	102,2	104,7	105,9	104,6	103,4	106,5	107,6	107,7	106,1	106,0
Jihočeský	98,4	98,5	98,4	97,4	96,4	97,4	96,6	95,1	97,0	96,5	96,7	97,0
Plzeňský	101,0	101,7	101,2	99,2	100,5	100,0	101,6	100,8	100,0	100,9	99,8	100,3
Karlovarský	96,2	96,2	98,0	96,6	95,3	97,6	93,6	92,8	92,7	90,7	89,7	88,8
Ústecký	95,8	95,1	94,3	92,3	91,8	91,4	90,8	88,7	88,9	88,2	88,3	88,8
Liberecký	94,9	93,4	95,4	94,4	94,3	95,9	95,9	95,5	93,9	94,1	93,8	92,6
Královéhradecký	100,5	99,9	100,7	100,5	99,4	100,4	99,9	99,3	96,0	96,0	97,4	97,1
Pardubický	93,5	92,5	94,8	93,9	92,7	92,0	91,6	92,4	91,8	93,8	95,2	94,3
Vysočina	91,4	91,6	90,8	90,9	91,4	91,1	92,2	94,7	94,5	95,4	93,9	95,0
Jihomoravský	97,5	97,1	96,4	96,4	96,2	96,6	96,9	95,3	95,0	97,0	97,7	96,1
Olomoucký	91,9	92,5	92,9	91,9	91,0	91,4	91,4	92,4	91,8	91,2	90,8	90,6
Zlínský	94,5	93,4	94,4	95,3	94,4	93,8	93,7	93,5	93,5	92,1	93,4	94,3
Moravskoslezský	95,7	96,3	94,0	92,4	91,4	90,9	90,9	90,4	89,2	89,3	91,3	90,8

Následující graf znázorňuje podíl čistého disponibilního důchodu domácností na 1 obyvatele Olomouckého kraje vzhledem k celorepublikové hodnotě. Výše konečného důchodu, který lze použít na spotřebu, investice či úspory ovlivňovaly během sledovaného období především příjmy z mezd a platů, sociální dávky či daňové zatížení. Narůstající mezera za průměrem ČR tak jen poukazuje na nízké platové ohodnocení občanů Olomouckého kraje.

Graf 5 Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele v Olomouckém kraji v letech 1995 - 2006, ČR = 100 (%)

Spotřeba paliv a energií

Bezpečná a ekologicky únosná energetika má pro trvale udržitelný rozvoj klíčový význam. V oblasti spotřeby paliv a energií se jedná především o otázku spotřeby neobnovitelných zdrojů primární energie a snižování závislosti České republiky na dovozu těchto paliv. Neustále rostoucí spotřeba ale také růst cen tlačí na efektivnější a hospodárnější využívání energie. S tím také souvisí vyšší využívání obnovitelných konkurenceschopných zdrojů ať už se jedná o energii, sluneční, vodní, větrnou, jadernou, geotermální aj., které směřují k rozvoji hospodářství, ale především k vyšší ochraně životního prostředí.

Během let 2002 - 2006 docházelo v Olomouckém kraji k neustálým výkyvům ve spotřebě jak černého, tak hnědého uhlí a lignitu. Zatímco u černého uhlí došlo v porovnání let 2002 a 2006 k nárůstu spotřeby (o 12 260 tun), u hnědého uhlí a lignitu nastala situace opačná (pokles o 31 584 tun). Spotřeba kolísala také u nafty, zemního plynu i tepelné energie. V roce 2006 však tato paliva a energie zaznamenaly nižší spotřebu než v roce 2002. Množství spotřebovaného motorového benzínu v Olomouckém kraji a roce 2002 činilo 11 764 tis. litrů a meziročně se snižovalo až na 8 445 tis. litrů v roce 2006. Neustálý meziroční nárůst zaznamenala pouze spotřeba elektřiny, která dosáhla svého maxima v roce 2006 hodnotou 2 846 828 MWh.

Tab. 3.1.5 Spotřeba vybraných paliv a energie podle místa spotřeby v Olomouckém kraji v letech 2002 - 2006

	2002	2003	2004	2005	2006
Černé uhlí v tunách	418 247	397 860	415 423	400 619	430 507
Hnědé uhlí a lignit v tunách	290 304	284 279	288 441	296 249	258 720
Benziny automobilové (motorové) v tis. litrech	11 764	11 180	10 398	9 699	8 445
Nafta v tunách	240 291	74 439	82 995	88 494	84 847
Zemní plyn v tis. m ³	442 006	360 125	344 806	377 892	319 259
Teplo (tepelná energie vč. páry) v GJ	24 215 677	17 890 720	17 483 129	23 089 897	21 666 556
Elektřina v MWh	2 052 933	2 160 313	2 231 851	2 281 060	2 846 828

Údaje o spotřebě brutto elektřiny (celková spotřeba elektrické energie zahrnující i vlastní spotřebu na výrobu elektřiny) v jednotlivých krajích uvádí Energetický regulační úřad. Následující tabulka 3.1.6 poukazuje na značné regionální rozdíly. Především je ve spotřebě elektrické energie velmi náročná ekonomika Středočeského či Moravskoslezského kraje, což odráží skladbu průmyslu, který se na spotřebě energie projevuje nejvíce. Roční spotřeba elektřiny brutto v Olomouckém kraji dosáhla 3 977,8 GWh. Na tomto výsledku měl nejvyšší podíl sektor průmyslu, energetiky a domácnosti.

Tab. 3.1.6 Roční spotřeba elektřiny brutto v sektorech národního hospodářství v roce 2006

Pramen: Energetický regulační úřad

GWh

	Celkem	v tom							
		průmysl	energetika	doprava	stavebnictví	zemědělství	domácnosti	služby	ostatní
Česká republika	71 729,5	25 987,7	11 299,5	2 826,1	398,6	1 341,7	15 244,1	6 604,2	8 027,8
Hl. m. Praha	6 217,3	575,2	523,1	979,2	124,0	9,3	1 493,1	2 014,2	499,2
Středočeský	10 311,8	3 869,5	1 314,5	261,5	29,6	144,3	2 386,8	680,4	1 625,2
Jihočeský	4 280,6	1 509,8	854,0	139,5	19,7	111,8	1 297,8	348,0	0,0
Plzeňský	3 852,2	1 405,1	219,6	132,0	15,0	77,9	955,2	343,0	704,4
Karlovarský	2 861,2	1 699,0	506,8	10,3	0,6	9,2	266,4	55,7	313,2
Ústecký	7 470,4	3 837,4	1 135,2	177,6	17,8	49,0	1 013,8	300,3	939,3
Liberecký	2 808,1	934,8	154,9	18,1	10,1	12,9	812,0	208,3	657,0
Královéhradecký	3 661,6	1 152,2	137,8	213,3	9,9	79,6	953,8	258,7	856,3
Pardubický	3 065,7	858,6	596,5	23,4	10,6	67,8	800,0	181,5	527,3
Vysočina	4 395,3	1 383,6	1 659,7	44,7	8,7	207,1	805,2	169,8	116,5
Jihomoravský	5 919,2	2 003,8	1 024,3	415,4	109,4	254,5	1 361,7	749,9	0,3
Olomoucký	3 977,8	1 348,5	664,4	31,0	11,9	116,4	858,1	343,3	604,1
Zlínský	2 764,0	929,8	353,6	41,8	10,9	149,0	904,9	247,1	127,0
Moravskoslezský	10 144,3	4 480,3	2 155,2	338,2	20,3	52,9	1 335,4	704,0	1 058,0

Dopravní nehodovost

Dopravní nehodovost je dalším ukazatelem vyspělosti občanské společnosti, neboť je spojená se značným množstvím škod jak materiálních, tak především škod na lidském zdraví a životě. Následkem dopravních nehod jsou v lepším případě pouze náklady spojené s opravou vozidla, v tom horším případě jde o ztrátu osobních výtěžků, náklady na lékařskou péči či sociální a emocionální postižení obětí dopravních nehod. Minimalizace negativních vlivů dopravy na životní prostředí a zdraví obyvatel by tak mělo být v zájmu celé společnosti, ale i každého občana.

Následující tabulky obsahují údaje o počtu dopravních nehod na 1 000 obyvatel, počtu takto zraněných či usmrcených osob a finanční hodnotě materiálových škod. Vývoj v Olomouckém kraji se od roku 1996 vyvíjel pozitivně zejména u počtu těžce zraněných osob, jejichž počet rok od roku klesal. V roce 2006 bylo v kraji těžce zraněno 271 osob, což je o 200 méně než v roce 1996. Nejvíce těchto obětí i dopravních nehod připadá na okres Olomouc. Počet usmrcených osob v kraji klesl oproti roku 1996 také, přesto bylo v roce 2006 v Olomouckém kraji následkem dopravních nehod zaznamenáno 69 ztrát na lidských životech.

Tab. 3.1.7 Počet dopravních nehod na 1 000 obyvatel v letech 1996 - 2006

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Olomoucký kraj	15,1	15,1	15,2	16,5	15,4	13,9	14,3	15,1	15,7	15,6	15,1
Jeseník	15,6	16,0	17,1	18,0	15,6	14,7	12,9	12,8	14,9	13,8	12,8
Olomouc	18,1	19,3	18,6	20,7	19,0	16,9	17,4	18,5	18,9	18,9	19,0
Prostějov	9,8	9,2	10,1	11,7	11,4	10,8	10,2	11,2	11,8	12,4	12,1
Přerov	16,9	15,9	16,5	15,5	15,2	13,7	15,2	15,9	15,5	15,6	14,5
Šumperk	12,3	11,6	11,7	13,7	12,5	11,2	11,5	12,3	13,7	13,0	12,0

Tab. 3.1.8 Počet těžce zraněných při dopravních nehodách v letech 1996 - 2006

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Olomoucký kraj	471	469	447	431	373	355	355	341	321	279	271
Jeseník	27	8	14	16	9	23	27	28	19	23	21
Olomouc	162	177	177	170	138	136	118	116	119	98	95
Prostějov	77	80	63	71	40	46	50	63	54	33	46
Přerov	164	158	153	130	142	109	116	98	85	87	76
Šumperk	41	46	40	44	44	41	44	36	44	38	33

Tab. 3.1.9 Počet usmrcených při dopravních nehodách v letech 1996 - 2006

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Olomoucký kraj	83	111	90	69	76	88	91	79	84	69	69
Jeseník	4	4	3	3	1	4	2	.	1	5	6
Olomouc	36	32	24	23	28	36	27	25	21	16	19
Prostějov	14	25	11	11	9	12	22	17	22	12	16
Přerov	19	34	31	25	27	24	28	24	20	21	9
Šumperk	10	16	21	7	11	12	12	13	20	15	19

Tab. 3.1.10 Škody způsobené při dopravních nehodách v letech 1996 - 2006

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Olomoucký kraj	216 506	248 806	235 924	268 836	273 977	336 394	405 268	415 069	449 098	421 611	419 881
Jeseník	15 885	14 522	16 980	18 021	17 653	22 488	18 498	22 076	27 105	20 258	19 434
Olomouc	79 243	99 679	85 329	104 313	110 146	128 583	170 866	177 476	173 062	172 034	179 145
Prostějov	32 691	46 740	43 851	51 153	45 161	55 507	67 616	68 678	85 030	65 508	61 292
Přerov	61 532	57 650	61 493	58 189	55 704	80 803	95 432	94 537	103 902	101 017	102 959
Šumperk	27 155	30 215	28 271	37 159	45 312	49 014	52 856	52 301	60 000	62 794	57 052

tis. Kč

Výdaje na výzkum a vývoj

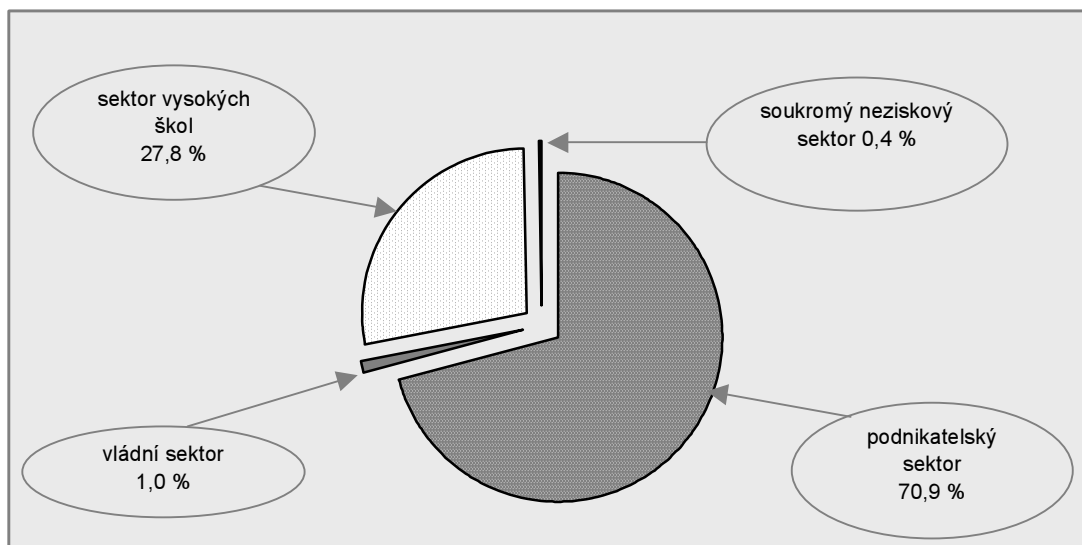
Výzkum a vývoj (VaV) úzce souvisí s vyspělostí a rozvojem společnosti. Výdaje do oblasti vědy poukazují na konkurenceschopnost ekonomiky v regionu, na tvorbu vysoké přidané hodnoty produkce a vědeckotechnický pokrok společnosti, což jsou základní podmínky k zajištění hospodářského růstu. S potřebou rozvoje vědy a výzkumu roste význam institucí terciálního vzdělávání, neboť inovační a výzkumné aktivity se odvíjejí od dostatečně vzdělané a kvalifikované pracovní síly.

Tab. 3.1.11 Struktura výdajů na výzkum a vývoj podle sektorů v letech 2000 - 2006

	Výdaje 2000 - 2006 celkem (mil. Kč)	v tom sektor (%)			
		podnikatelský	vládní	vysoké školy	soukromý neziskový
Česká republika	217 318	63,2	20,8	15,6	0,4
Hl. m. Praha	80 485	41,8	36,7	20,7	0,8
Středočeský	46 113	88,5	11,5	0,0	0,0
Jihočeský	7 151	49,9	30,1	19,0	1,0
Plzeňský	5 493	69,4	1,1	28,5	1,0
Karlovarský	480	86,4	10,2	3,3	0,1
Ústecký	3 251	86,2	5,0	8,6	0,2
Liberecký	5 772	86,2	0,7	13,0	0,1
Královéhradecký	5 463	63,0	15,7	21,1	0,1
Pardubický	8 203	89,6	0,9	9,4	0,1
Vysočina	2 924	98,2	1,7	-	0,1
Jihomoravský	23 353	44,8	25,2	29,9	0,2
Olomoucký	6 282	70,9	1,0	27,8	0,4
Zlínský	6 831	86,7	7,5	5,8	0,0
Moravskoslezský	15 517	82,7	2,5	14,6	0,2

Výdaje na výzkum a vývoj plynou z prostředků soukromých podniků, institucí terciálního vzdělávání, vládního sektoru a soukromých neziskových institucí. V letech 2000 - 2006 bylo v Olomouckém kraji investováno do výzkumu a vývoje 6 282 mil. Kč, což je pouze 2,9 % hodnoty investic ČR v tomto období. Na celkové výši investic do vědy a výzkumu se v Olomouckém kraji nejvíce podílely výdaje podnikatelského sektoru (70,9 %) a vysokých škol (27,8 %). Výdaje vysokých škol Olomouckého kraje dosáhly v porovnání s ostatními kraji třetí nejvyšší hodnoty.

Graf 6 Struktura výdajů na výzkum a vývoj v Olomouckém kraji v letech 2000 - 2006

Ve výzkumu a vývoji pracovalo v roce 2006 v Olomouckém kraji 2 049 zaměstnanců, což je o devět méně než v roce 2005, kdy jich bylo během sledovaných let 2001 – 2006 zaměstnáno nejvíce. Na struktuře zaměstnanců se v jednotlivých sektorech nejvíce podíleli pracovníci podnikatelského sektoru, následovali zaměstnanci vyšších odborných a vysokých škol, jejichž počet značně vzrostl v roce 2005. Soukromý neziskový a veřejný sektor zaměstnával pouze nepatrný počet pracovníků.

Tab. 3.1.12 Počet zaměstnanců VaV podle sektorů provádění v letech 2001 - 2006

	přepočtené osoby (FTE)					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Olomoucký kraj	924	947	1 015	1 145	2 058	2 049
v tom sektor:						
podnikatelský	553	616	689	740	1 129	1 127
vládní	25	15	22	6	5	14
vyš. odb. a vysokého školství	i.d.	i.d.	299	395	920	900
soukromý neziskový	i.d.	i.d.	5	4	4	8

Tab. 3.1.13 Počet výzkumných pracovníků podle sektoru provádění v letech 2001 - 2006

	přepočtené osoby (FTE)					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Olomoucký kraj	480	406	490	533	1 016	991
v tom sektor:						
podnikatelský	197	203	266	245	428	452
vládní	9	10	10	4	2	7
vyš. odb. a vysokého školství	i.d.	i.d.	211	283	585	527
soukromý neziskový	i.d.	i.d.	4	1	1	6

Počty zaměstnaných jsou uváděny v přepočtených osobách (FTE), což je hodnota za plný pracovní úvazek věnovaný vědě a výzkumu. Jeden FTE se tedy rovná jednomu roku práce plně věnovanému vědecko-výzkumným činnostem.

Nejdůležitější skupinou zaměstnanců ve výzkumu a vývoji jsou výzkumní pracovníci, kteří se aktivně podílejí na tvorbě nových znalostí, výrobků, procesů, metod nebo systémů. V roce 2006 pracovalo v Olomouckém kraji ve výzkumu a vývoji celkem 991 výzkumných pracovníků, což představuje 48,4 % všech zaměstnanců výzkumu a vývoje.

Patenty

Výzkum a vývoj je tedy považován za velmi významnou oblast udržitelného rozvoje ekonomiky, jehož výsledkem rozumíme patenty, užité a průmyslové vzory či ochranné známky uvedené do praxe, které následně slouží k měření inovační aktivity a technologického rozvoje daného regionu. Patenty se udělují na nové průmyslově využitelné vynálezy a umožňují majiteli patentu výlučné právo jej využívat či poskytnout souhlas (licenci) k jeho užívání jinému subjektu.

Tabulka 3.1.14 uvádí počet přihlášených a udělených patentů přihlašovatelům z České republiky v letech 2000 - 2006. Během tohoto období bylo v České republice podáno 4 110 přihlášek. Nejvíce přihlášených patentů zaznamenal rok 2006 počtem 639 přihlášek. Udělené patenty dosáhly v těchto sedmi letech počtu 1909, což představovalo 46,4 % všech přihlášených. Své maximum zaznamenaly v roce 2005 počtem 346 udělených patentů. I přes tento růst však Česká republika udržuje stále nízký inovační potenciál.

V Olomouckém kraji bylo přihláшено za sledované období 167 patentů, z nichž byla ochrana udělena pouze 81. Nejvíce přihlášek i udělených patentů zaznamenalo jednoznačně Hlavní město Praha.

Tab. 3.1.14 Počet přihlášek vynálezů a počet udělených patentů u ÚPV ČR*) v letech 2000 - 2006

	Patentové přihlášky								Udělené patenty							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	roční průměr	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	roční průměr
Česká republika	556	566	523	620	623	582	639	587,1	268	241	239	258	291	346	265	272,7
Hl. m. Praha	155	158	137	175	169	178	202	167,8	67	70	72	84	77	114	91	82,0
Středočeský	59	42	35	46	52	63	55	50,2	18	29	13	23	40	51	18	27,4
Jihočeský	16	18	19	31	26	29	26	23,5	3	10	9	3	5	10	13	7,6
Plzeňský	18	18	26	23	22	15	15	19,6	15	11	15	8	12	14	8	11,6
Karlovarský	2	3	7	5	6	11	7	5,9	1	1	0	1	0	4	5	1,7
Ústecký	30	20	19	22	14	16	38	22,6	9	13	10	8	14	10	10	10,4
Liberecký	45	39	19	25	39	38	37	34,6	27	17	18	24	18	24	26	22,0
Královéhradecký	29	37	30	25	49	37	29	33,7	9	5	3	12	22	18	10	11,3
Pardubický	23	42	48	42	46	29	38	38,1	18	7	18	17	12	16	6	13,3
Vysočina	8	14	27	20	14	17	18	16,6	7	7	11	3	3	7	6	6,2
Jihomoravský	63	73	71	82	77	67	65	71,0	27	43	29	33	34	27	30	31,6
Olomoucký	14	20	23	39	33	18	21	23,8	19	6	8	8	14	16	11	11,6
Zlínský	36	33	21	25	23	25	34	28,0	15	6	14	15	16	8	8	11,6
Moravskoslezský	61	49	42	63	54	40	54	51,8	37	17	19	20	25	28	24	24,1

*) u Úřadu průmyslového vlastnictví České republiky

Patentová data jsou tříděná tzv. zlomkovou metodou (např.: pokud čtyři přihlašovatelé z různých krajů vyplní společně patentovou přihlášku, jedna čtvrtina tohoto patentu se přičítá každému kraji).

V letech 1994 - 2004 bylo v Olomouckém kraji uděleno občanům ČR celkem 148 patentů, což znamenalo 4,2% podíl na celkovém výsledku České republiky. Nejvyšší počet udělených patentů jak v ČR, tak i v Olomouckém kraji patřil oblasti chemie a hutnictví. V oblastech elektřiny či textilu a papíru bylo patentů uděleno nejméně.

Tab. 3.1.15 Udělené patenty*) podle tříd mezinárodní klasifikace IPC v letech 1994 - 2004

Zdroj: Technologické centrum AV ČR in ERGO 1/2007

	Patenty občanů ČR celkem	v tom třída mezinárodní klasifikace IPC							
		lidské potřeby	průmyslové techniky a doprava	chemie a hutnictví	textil a papír	stavebnictví	mechanika, osvětlování, zbraně	fyzika	elektrina
Česká republika	3 542	421	843	912	176	221	464	289	216
Hl. m. Praha	1 020	140	175	335	36	54	97	110	73
Středočeský	271	31	66	94	-	13	40	17	10
Jihočeský	90	18	21	15	3	6	10	9	8
Plzeňský	171	18	61	15	1	17	24	9	26
Karlovarský	43	2	19	4	-	5	9	2	2
Ústecký	158	13	29	80	1	4	16	8	7
Liberecký	175	7	52	42	35	4	17	17	1
Královéhradecký	108	18	29	18	8	12	12	7	4
Pardubický	246	31	53	47	59	6	15	11	24
Vysočina	120	18	47	8	14	10	15	6	2
Jihomoravský	455	70	109	87	11	33	79	40	26
Olomoucký	148	15	28	38	5	11	32	15	4
Zlínský	162	15	56	28	3	7	31	10	12
Moravskoslezský	375	25	98	101	-	39	67	28	17

*) registrované u Úřadu průmyslového vlastnictví ČR

Licence

Následující tabulka 3.1.16 uvádí počet licencí v Olomouckém kraji v letech 2004 - 2006. Licence je jedním ze způsobů využití průmyslových práv a duševních vlastnictví. Licenční smlouvy se poskytují k patentovaným vynálezům a jejich základní rozdělení spočívá v tom, zda předmět licence poskytujeme – prodané licence, nebo zda předmět licence nabýváme – nakoupená licence.

Tab. 3.1.16 Licence v Olomouckém kraji v letech 2004 - 2006

	2004		2005		2006	
	celkem	z toho nové	celkem	z toho nové	celkem	z toho nové
Počet zpravodajských jednotek s nakoupenou licencí	25	10	19	6	22	7
Počet nakoupených licencí	347	67	110	30	127	10
z toho:						
na patenty a užité vzory	33	4	54	1	46	2
Licenční poplatky (tis. Kč) za nakoupené licence	66 067	13 210	122 198	12 201	150 207	32 605
z toho:						
na patenty a užité vzory	5 135	115	5 384	12	6 878	126
Počet zpravodajských jednotek s prodanou licencí	7	5	6	1	8	4
Počet prodaných licencí	23	10	15	1	20	5
z toho:						
na patenty a užité vzory	4	2	5	-	6	-
Licenční poplatky (tis. Kč) za prodané licence	5 255	1 014	10 705	2 771	7 615	220
z toho:						
na patenty a užité vzory	363	113	1 112	-	1 086	-

V roce 2006 působilo v Olomouckém kraji 22 zpravodajských jednotek, u kterých byla zjištěna nakoupená licence. Celkem bylo nakoupeno 127 platných licencí, což zdaleka nedosahuje počtu nakoupených licencí (347) z roku 2004. Licenční poplatky za nakoupené licence meziročně narůstaly a v roce 2006 dosáhly hodnoty 150,2 mil. Kč.

V Olomouckém kraji bylo v roce 2006 zjištěno 8 poskytovatelů platné licence, přičemž nově uzavřené licenční smlouvy na prodej byly 4. Celkem bylo v roce 2006 zjištěno 20 platných prodaných licencí, jejichž licenční poplatky činily 7,6 mil. Kč.